

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

**Gastronomie v rozvoji venkovských oblastí –
případová studie území MAS Horní Pomoraví**

Teze diplomové práce

Autor: Bc. Hana Průšová

© 2015 ČZU v Praze

SOUHRN:

Diplomová práce se zabývá vlivem gastronomie na rozvoj území MAS Horní Pomoraví. Literární rešerše stručně představuje teoretické koncepty regionální identity, regionální a lokální kultury, kulturní a socioekonomické faktory rozvoje venkova a jeho návaznost na cestovní ruch. V části, věnované jídlu a gastronomii, uvažuje nad souvislostmi mezi historickými aspekty stravování a současnými trendy v gastronomii. Důraz je kladen na certifikační systémy kvality jako prostředek podpory a odlišení gastronomických produktů, jejichž produkce je založena na tradičních postupech a lokálních zdrojích. Empirická část práce analyzuje gastronomické služby na sledovaném území, kategorizuje gastronomická zařízení dle rozsahu a cenové úrovně jídelních lístků, a prostřednictvím standardizovaného dotazníku provádí výzkum ve vybraných gastronomických zařízeních a u vybraných zemědělských subjektů, přičemž sleduje propojení těchto dvou ekonomických činností v regionu. V závěru práce jsou vyhodnoceny výsledky výzkumu a nastíněny další příležitosti rozvoje regionu v souvislosti s gastronomií a cestovním ruchem.

KLÍČOVÁ SLOVA: MAS, lokální gastronomie, cestovní ruch, certifikační systémy kvality, rozvoj území

CÍL PRÁCE:

Diplomová práce je případovou studií a jejím hlavním cílem je zhodnotit vliv gastronomie na rozvoj území MAS Horní Pomoraví z hlediska pozitivních nebo negativních dopadů na cestovní ruch v dané oblasti. Dílčími cíli práce je vytvoření typologie restauračních zařízení ve vybrané oblasti a zjištění způsobů využití místní zemědělské produkce v zařízeních, poskytujících ve vybrané oblasti gastronomické služby.

V neposlední řadě si diplomová práce klade za cíl zjistit, zda existuje synergie mezi lokální zemědělskou produkcí a restauračními zařízeními v daném regionu (zda se v restauracích na území MAS Horní Pomoraví vaří regionální jídla z místních potravin) či zda převažují mezinárodní pokrmy bez regionální návaznosti a zhodnotit vliv současného stavu a případných navržených změn na rozvoj MAS Horní Pomoraví.

METODIKA:

Empirické části práce předchází literární rešerše, která slouží jako teoretické východisko vlastního výzkumu. Základními použitými metodami vypracování rešerše jsou sběr, analýza a syntéza dat z české i zahraniční literatury, odborných článků, časopisů a internetových stránek. Dále byla provedena analýza relevantních dat ČSÚ a výzkumů, provedených pro agenturu CzechTourism.

V empirické části byla provedena obsahová analýza nabízených služeb a jídelních lístků zkoumaných gastronomických subjektů, na základě které pak byly vytvořeny kategorie jednotlivých zařízení dle rozsahu služeb a cenové úrovně jídelního lístku. Následně bylo provedeno kvantitativní srovnání jednotlivých kategorií s ohledem na cenovou úroveň pokrmů. Tato analýza byla provedena v červnu 2014, aby bylo možné následně zkoumat změny v jídelních lístcích během letní turistické sezony. K získání údajů o činnosti a aktivitách zkoumaných subjektů bylo využito dotazníkové šetření, provedené zvláště u subjektů gastronomických a zemědělských. Ve vlastním šetření byly použity uzavřené a polouzavřené otázky, dávající respondentům možnost formulace vlastní odpovědi. V případě dotazů, cílených na propojení gastronomie a zemědělství (a naopak), byly využity otevřené otázky, u nichž byla následně posuzována a vyhodnocována korelace mezi oběma zkoumanými skupinami respondentů. Ke zjištění úrovně nabízených služeb jednotlivých gastronomických zařízení a jazykové vybavenosti personálu bylo využito zúčastněné pozorování zahraničním turistou.

Otázky použité v dotazníkovém šetření: gastronomická zařízení:

- Je Váš podnik umístěn v turisticky exponované oblasti?
- Co je dle Vašeho názoru příčinou? (Pro odpověď „Ne“ na předchozí otázku)
- Jsou turisté hlavní skupinou Vašich hostů?
- Jaké aktivity vyvíjíte ke získání hostů?
- Máte stálý jídelní lístek?
- Kolik hlavních minutkových jídel Váš podnik hostům nabízí?
- Využíváte ve svém podniku k přípravě jídel místní suroviny: maso, mléko a mléčné produkty, med, rostlinné a další suroviny z místních zdrojů?

- Které konkrétně takové místní suroviny využíváte a kdo je jejich dodavatelem? (Pro odpověď „Ano“ na předchozí otázku)
- Nabízíte ve svém podniku regionální pokrmy? (Uveďte které)
- Podáváte ve svém podniku regionální piva? (Uveďte která)
- Změnili jste v loňské letní turistické sezoně jídelní lístek tak, aby Vaše hosty motivoval k (opětovné) návštěvě, nebo chystáte takovou změnu pro letošní turistickou sezonu?
- Zvýšila se díky změně jídelního lístku návštěvnost Vašeho podniku? (Pro odpověď „Ano“ na předchozí otázku)
- Dokážete toto zvýšení vyjádřit v % zvýšení objemu tržeb? (Uveďte míru zvýšení)

Výzkumné otázky: zemědělské subjekty

- Na jak velké ploše hospodaříte (rodinná farma), případně Vaše společnost?
- Jakým typem produkce se zabýváte?
- Je Vaše tržní produkce distribuována místním podnikům a organizacím? (restaurace, školy, místní zpracovatelé...)
- Které produkty distribuujete místně a kdo je jejich odběratelem? (Pro odpověď „Ano“ na předchozí otázku)
- Jak je tedy zajištěn odbyt Vaší produkce? (Pro odpověď „Ne“ na předchozí otázku)
- Věnujete se také agroturistice?

ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU, DOPORUČENÍ

Výzkum hodnotil situaci v oblasti stravování v regionu a nastínil některé z cest, kterými by bylo možno dosáhnout zlepšení situace jak v oblasti kvality služeb, tak v míře jejich strukturální diferenciaci.

Podářilo se identifikovat slabá místa, která jsou výzvou pro další aktivity místních restauratérů. Tyto slabiny (vysoká míra nezaměstnanosti v některých oblastech, dopravní dostupnost, dostupnost informačních a komunikačních technologií) se týkají ekonomické situace v regionu a úzce souvisí s množstvím finančních toků, které regionem prochází. Některé z identifikovaných slabých míst (malá nabídka regionálních pokrmů, příliš rozsáhlé jídelní lístky, nedostatečná jazyková vybavenost personálu) představují typickou výzvu pro kteréhokoliv majitele restauračního zařízení – je jí především nutnost širšího chápání návaznosti gastronomie na cestovní ruch a (ekonomický) přínos synergie, vyplývající z tohoto pochopení pro gastronomická zařízení a region, ve kterém působí. Nelze však opomenout ani nutnost vzdělávání personálu a zajištění jeho dostatečné informovanosti k tomu, aby se jednotliví zaměstnanci dokázali identifikovat s ekonomickými cíli zařízení a jeho filosofií.

Výzkum odhalil také příležitosti (zájem o regionální gastronomii jako motivace k výběru konkrétní destinace turisty). Podhůří Jeseníků je kraj s obrovskými příležitostmi nejen pro rozvoj restaurátérství, ale pro turistiku jako celek. Krásný kraj poskytuje množství možností turistického vyžití, a regionální kuchyně může být v tomto směru nejen doplňkem, ale také jedním z atraktivních bodů, které region pozvednou. Pro zlepšení situace je potřeba naplnit dvě základní opatření: usilovat o zvýšení kvality a rozsahu poskytovaných služeb, čehož indikátorem může pro návštěvníka regionu být například rozsáhlé zapojení gastronomických zařízení do certifikačních systémů kvality. Dále pak komunikací jak na lokální, ale i celostátní úrovni (případně i mezinárodní) dosáhnout vyšší informovanosti potenciálních turistů a organizací, činných v cestovním ruchu o turisticky atraktivních specifických území MAS Horní Pomoraví, a v návaznosti na to pak dosáhnout zvýšeného přísunu turistů do regionu. Jsou to „spojené nádoby“ – čím kvalitnější služby, tím více peněz pro ty, kteří je poskytují.

Jako řešení lze navrhnout zavedení širokého programu vzdělávání nejen v oblasti gastronomie, ale také restaurační etiky a výuky jazyků. Pokud se jedná o příliv turistů, bude zcela klíčové, zda se podaří rozvíjet spolupráci jak s národními agenturami (například CzechTourism), tak agenturami na evropské úrovni. Výborným prostředkem pro podporu turistiky je kromě informační kampaně v zahraničí také například navázání partnerství s některými zahraničními regiony.

Stanovené směry by bylo možno v budoucnu podrobit dlouhodobé analýze - sledovat trendy vývoje, nastavit si měřitelné ukazatele a aktivity podle zvolených cílů, strategie a taktiky modifikovat.

Celkové doporučení potom zní: Pro oblast Jeseníků (a území MAS Horní Pomoraví) představuje cestovní ruch nejvýznamnější perspektivní cestu rozvoje. Lze usuzovat na vysoký potenciál rozvoje cestovního ruchu ve zkoumané oblasti. Avšak jelikož význam kvality služeb neustále roste, v návaznosti na rostoucí požadavky spotřebitelů jsou pro efektivní podporu a využití tohoto potenciálu nutné kvalitní lidské zdroje. Dále tedy lze odvodit příležitost pro MAS Horní Pomoraví vyvíjet takovou spolupráci s provozovateli/majiteli gastronomických zařízení, jejímž výsledkem bude komplexnější chápání zapojení gastronomických zařízení do cestovního ruchu, což následně přispěje k jeho pozitivnímu rozvoji na území MAS Horní Pomoraví. Výsledky spolupráce ovlivní úroveň poskytovaných služeb, hospodaření podniků a rozhodování turistů nejen při výběru destinace, ale i při samotném pobytu v regionu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

- Artory Consulting. Chut' Jeseníků. Šumperk: Artory Consulting, 2011. ISBN: 978-80-260-0909-2.
- Bessiére, Jacinthe. Local Development and Heritage: Traditional Food and Cuisine as Tourist Attraction in Rural Areas. *Sociologia Ruralis* Vol. 38, No. 1, 1998.
- Binek, J., Svobodová, H., Chabičovská, K., Holeček, J., Galvasová, I., Martének, J. Synergie ve venkovském prostoru. Paradoxy rozvoje venkova. Kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova. Brno: GaREP, 2011. ISBN: 978-80-904308-6-0.
- Havlíček, T., Chromý, P. Příspěvek k teorii polarizovaného vývoje území se zaměřením na periferní oblasti. 2001. *Geografie*, 106, 1, pp. 1–11
- High, Ch., Nemes, G. Evaluatin LEADER: Canonical, endogenous and systemic learning. The Rural Citizen: Governance, Culture and Wellbeing in the 21st Century Conference [online] 2006, [cit. 4.7.2014]. Dostupné z: https://www.academia.edu/2658244/Evaluating_LEADER_canonical_endogenous_and_systemic_learning
- Jeřábek, T., Záboj, M., Móroczová, E. Dopad cestovního ruchu na hospodářský růst – případová studie států V4. In: *Nové trendy v gastronomii, hotelnictví a cestovním ruchu. Sborník příspěvků ze sedmé mezinárodní vědecké konference*. Brno: Vysoká škola obchodní a hotelová, 2014. ISBN: 978-80-87300-55-8.
- Katona Kovács, J. Where to put the focus in rural developmet: changing the focus from funding to learning. *Studies in Aricultural Economics*, Vol. 116, number 1, p. 41 – 48, 2014.ý
- Klánová, E., Pavera, L., a kol. *Gastronomie v toku času*. Praha: Press21, 2012. ISBN: 978-80-905-181-1-7.
- Lošťák, M., Hudečková, H. Preliminary impacts of the LEADER+ approach in the Czech Republic. [online], 6/2010. Dostupné z: <http://www.agriculturejournals.cz/publicFiles/22388.pdf>

Marquardt, M.J. Building the Learning Organization. Achieving Strategic Advantage through a Commitment to Learning. Nicholas Brealey Publishing, 2011. ISBN: 978-18-5788-926-0.

NS MAS ČR. Manuál tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014 – 2020. [online], leden 2014. Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2014/02/SCLLD-26012014_mmr.pdf

Nemes, G. Integrated Rural Development – The Concept and its Operation. Budapest: Institute of Economics, Hungarian Academy of Sciences, 2005. ISBN: 963-9588-46-6.

OECD. Networks for Rural Development. Group of the Council on Rural Development. Paříž, 1996.

Olomoucký kraj. Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014-2020. [online], 2013. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-olomouckeho-kraje-2014-2020-cl-2686.html>

Paasi, Anssi. Region and place: Regional identity in question. Progress in Human Geography, 4/2003 [online] [cit. 28.6.2014]. Dostupné z: <http://phg.sagepub.com/content/27/4.toc>

Paasi, Anssi. Regional Planning and the Mobilization of 'Regional Identity': From Bound Spaces to Relational Complexity. 2013. [cit. 28.6.2014]. Dostupné z: https://www.academia.edu/2236006/Regional_Planning_and_the_Mobilization_of_Regional_Identity_From_Bounded_Spaces_to_Relational_Complexity_Regional_Studies_47_8_pages_1206-1219_2013

Ploeg van der, J., Renting, H., Brunori, G., Knickel, K., Mannion, J., Marsden, T, Roest de, K., Sevilla-Guzmán, E., Ventura, F. Rural Development: From Practices and Policies towards Theory. Sociologia Ruralis 4/2000, ISSN: 0038-0199.

Ray, Ch. The EU LEADER Programme: Rural Development Laboratory. Sociologia Ruralis 2/2000, ISSN: 0038-0199.

Sklenička, P., Šimová, P., Hrdinová, K., Salek, M. Changing rural landscapes along the border of Austria and the Czech Republic between 1952 and 2009: Roles of political, socioeconomic and environmental factors. Applied Geography 2014/47, p 89-98.

Vláda České republiky. Resolution of the Government of the Czech republic on the Strategy of Improved Care for Traditional Folk Culture in the Czech republic 2011 – 2015. [online] ze dne 5.1.2011 [cit. 19.5.2014]. Dostupné z: <http://www.mkr.cz/assets/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/STRATEGY-OF-IMPROVED-CARE-FOR-TRADITIONAL-FOLK-CULTURE-IN-THE-CZECH-REPUBLIC-2011-2015.pdf>

Wokoun, R., Krejčová, N., Kouřilová, J., Damborský, M., Pělucha, M., Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2012. ISBN: 978-80-7414-534-6.